

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: smikbr.ru/zaman

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Жыйылыу

Казбек Коков Регионланы айнытыу жаны бла правительстволу комиссияны кенгешине къатышханды

КЪМР-ни Башчысы Казбек Коков видео байламлык халда Регионланы айнытыу жаны бла правительстволу комиссияны (штабны) кенгешине къошулганды. Ол РФ-ни Правительствосуну вице-премьер Марат Хуснуллинни таматалыгында бардырылганды. Жыйылыу 2024-2025 жыллада Луганск эм Донецк халк республикалары, Херсон эм Запорожье областланы тийрелеринде социал магъаналы объектлени бла инфраструктураны жангыртыу соруулауа жораланганды. Сёз регионлауа шефлик болушлукъ этиуно юсюнден барганды.

РФ-ни Президенти Владимир Путинни буйругуна тийишлиликде Къабарты-Малкъар, бирси россей регионлауа, бу магъаналы иште тири

къатышады. Республика Херсон областны Скадовский эм Голопристанский муниципал районларына себеплик тапдырады. Быйыл алауа

социал инфраструктураны 6 объектин – сабий садланы, кеп фатарлы юйлени эмда сабийле ойнагъан майданланы жангыдан ишлеуге билеклик этиледи. 15 апрельге дериде подряд организация ишлени къолга аллыкды.

Андан сора да, инженер ызлада авариялы болумланы кетериуге не жаны бла да болушлукъ этилди. Областын тийресинде республикадан авария бригада болжалсыз халда турады, аны, керек болса, суу, жылыу

эмда ток бериуно тохташдырырча тийишли оборудованыясы барды.

Былыр социал инфраструктураны 5 объекти жангыдан ишленгенди, ол санда МФЦ орналган жерге ремонт этилгенди. 2028 жылга дериде областны таматарлы бла келишимге тийишлиликде дагыда 20-гъа жууукъ объектин жангыдан ишленди.

КЪМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

Къырал жумушла

Федерал министр республиканы эл мюлкюне бийик багъа бергенди

Къабарты-Малкъар Республикага къырал жумуш бла Россей Федерацияны эл мюлк министр Дмитрий Патрушев келгенди. Ол КЪМР-ни Башчысы Казбек Коков бла тюбешгенди эмда АПК-ны айнытыуно онгларын бла эл мюлкде урунгаллауа къырал болушлукъну игилендируно амалларын сюзгенди.

Министр айтханга кере, 2024 жылда эл мюлкде урунганлауа эмда республиканы эл мюлк айнытыуа федерал ахчадан 2,7 миллиард сом бёлюрге белгиленеди. Битимчиликке энчи эс бурулады. Республика жемеш тереклени ёсдюруу жаны бла алчыладан бирине саналады. Жыл сайын 1,5 гектар чакълы бирде жангы терек бахчала кыруаладыла. Былыр республикада жемешледен бла жиплекледен бир заманда да болмагъанча бай тирлик

алыннганды – 500 минг тоннадан аслам.

Малчылыкда да ёсюм эсленеди. Былыр этден 10 процентге, сютден да 3,5 процентге аслам алыннганды.

Кегетледен консервала жарашдыруу жаны бла да Къабарты-Малкъар СКФО-ну регионларын озады. Кыймаладан, гара сууладан, бишлакъладан да аслам чыгарылады.

Министр эллени айнытыуа энчи эс бурганды. 2020 жылдан бери респу-

блика «Эллени хар жаны бла да айнытыу» къырал программага къатышады. Анга кере сабий садла, маданият юйле, суу ызла эмда кеп башха объекте жангыртыладыла эмда ишленеди. 2024 жылда ол жумушлагъа федерал ахчадан 380 миллион сом чакълы бир бёлюрге белгиленеди.

Казбек Коков Дмитрий Николаевиче Къабарты-Малкъарны жокълагъаны эмда

республиканы эл мюлкюне болумгъа бийик багъа берени ючюн жюрек ыразылыгъын билдиргенди.

РФ-ни эл мюлк министр Къабарты-Малкъарда агропромышленность комплексини предприятияларын жокълап, аланы ишлери бла шагъарейленгенди, деп билдиргенди. КЪМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасындан.

2024 жылны 10 апрелин ишчи болмагъан байрам кюннге санауно юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

«Дин тутаргъа эркинликни эмда дин биригулени юслеринден» 1997 жылны 26 сентябринде чыгарылган 125-ФЗ номерли Федерал законну 4-чю статьясыны 7-чи пунктуна тийишлиликде эмда Къабарты-Малкъар Республиканы Муслиманларны дин управлениасыны Ораза байрам бла байламлы тилегине кере бегим этеме:

2024 жылны 10 апрелин ишчи болмагъан байрам кюннге санаргъа.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы К.КОКОВ

Нальчик шахар, 2024 жылны 4 апрели №21-УГ

Эсепле

Кесибибизге да жетегу, тышына да ашырылады

Шимал-Кавказстатны управлениасындан билдиргенлерича, быйыл Россельхознадзору Къабарты-Малкъарда бёлюмю экспортха жиберилген сют продукциядан 107,2 тонна чакълы бирни тинтгенди. Андан Горжюге 2,2 тонна тузланган бишлакъ, Азербайджанга 26 тонна къаймакъ бла бишлакъ ашырылгандыла. Андан сора да, Къазахстанга 142 тонна къаймакъ эм хумужу жиберилгенди.

Сагъынылган ашарыкъланы ветеринар-санитар мардалауа кере жарашдырылгъанларын эм саклангъанларын энчи белгилерчады. Аны юсюнден толу билдируно «Меркурий» системада кёрюрге боллукъду.

Эсге сала айтсакъ, былтыр юч айга республика Къазахстанга сют продукциядан 36,3 тонна чакълы ашырганды. Ол тизмеде къаймакъ эм бишлакъ да бардыла. Быйыл а экспортха 4,7 кере кеп жиберилгенди.

Жарыкъландыруучула 9 бет

Ахшы ызы бюгюн да унутулмагъанды

Бу кюнледе Къарачайны бек белгили адамларындан бири – жарыкъландыруучу, художник Кърымшаухалланы Пашаны жашы Ислам туугъанын 160 жыл болады.

Тинтиу

Сёлешуноу ёзегу – бузукълукъланы эмда къоранчланы азайтыу

КЪМР-ни Башчысы Казбек Коков Шимал-Кавказ федерал округда ахчаны законсуз къоратыуа къажау кюреш бардыруу жаны бла ведомстволар аралы ишчи къауумну жыйылыуна видео амал бла къатышханды.

Кенгешни РФ-ни Президенти СКФО-да толу эркинликке келечиси Юрий Чайка бардырганды. Анда жашау журтла-коммунал мюлкде бла отлукъ-энергетика комплексде ахча бла хыйлалыкъланы болдурмау жаны бла не мадарла этилгендерине къаралганды. Сёз хайырланылган жумушла ючюн телеушени, ала бла байламлы жыйыл-

гъла борчланы, ток да, газ да адамлагъа жетгинчи этилген къоранчланы юслеринден барганды.

«Аманлыкъчы къауумла, байыкъланы мурат бла, бир-бир предприятиялада

ишленгенли къатышылары бла да, ток, газ, суу ызланы осал болумларын, аланы бир кесеги не къаралмай тургъанларын, инфраструктураны тозурагъанын, энергетика

байлыкъларга тийишли контроль этилмегин хайырланып, хыйла ишлерин бардырадыла. Бу бёлюмледе этилген бузукълукъла экономикага эмда социал болумгъа уллу хата саладыла, адамланы жашау къолайлыкъларына да къатыладыла», – деп чертгенди полпред.

Жыйылыуда дагыда къоруулануу жаны бла къырал заказны толтурууга деп бёлюннген бюджет ахча керексизге жоюлмазча не мадарла этилгендерине да къаралганды. 2023 жылда Федерал казначейство казначей телеуле бла байламлы бардырган бюджет тинтиуени эсеплери да туура этилгенди, деп билдиргенди. КЪМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасындан.

Биз биргебиз

Долинскде «Радуга» сабий реабилитация ара Белгород областдан келген сабийлеге кьонакьбайлык этеди. Анда шендю 170 жаш бла кыз турадыла. Аланы мында кюнлери не кьадар жарык, эсде кьалырча болур ючюн, КьМР-ни Жаш тёлую ишлери жаны бла министрствосу, республиканы Парламентини Жаш тёлую палатасы, жаш тёлую жамауат биригулуни келечилери «Биз биргебиз! Хорлам бизники боллукьду!» деген ат бла уллу байрам кьурагандыла. Аны чеклеринде патриот ниетли оюнла, спорт эришуле да бардырылгандыла.

Зауукьлу такьыйкьала

ёсую келген тёлуюге бла жаш адамлага Ата журтну сюерча сезимле синдириуду.

Байрамда сёлеше, КьМР-ни жаш тёлую ишлери жаны бла министри Азамат Люев Кьабарты-Малкьвар кьонакьбайлыкьы бла кесини атын не заманда да айтдыргьанын чертгенди. Кьонакьланы уа ала мында заманларын зауукьлу ётдюрю ючюн, «Радугада» ишлегенле, жаш волонтерла, устазла да кьолларындан келгенни аямалыкьларына ышандыргьанды.

- Сиз эрикмей турур ючюн, энчи программа да жарашьдырылганды. Анга кёре сиз Кавказны, республиканы да танырыкьсыз, окууугьузуну андан ары бардырыкьсыз, Кьабарты-Малкьварны айтат жерлерин: Минги тауну, Чирик кёлну, Чегем чучурланы, Черек тарны, дагыда кёп башка аламат табийгьатын да кёрлюксюз, - дегенди.

Алайды да, жаш тёлую кьау-

умла бла арала эмда студентле КьМР-ни Жаш тёлую министрствосуну башчылыкьы бла маданият-жарыкьландыруу ишле бардырыкьдыла. «Битеу ол жумушла республиканы Башчысы Казбек Коковну оную бла этиледиле. Ала кьалый тамамланылгьанларын ол дайым да эс бурганлай, тинтгенлей, сураганлай турлукьду», - дегенди министр.

Юч сагьатдан артыкь заманны ичинде волонтерла, башхала да гитче кьонакьланы эрикдирмей тургандыла. Спорт оюнла, сейирлерине кёре майданла, «тёгерек столла», кьолдан усталаны ишлерини кёрмючю кьуралгьандыла, ахырында уа концерт да кёргюзтюлгенди. Белгородчуланы аллында республиканы белгилеи жырчылары Созайланы Нату, Азамат Цавкилов да жырлагьандыла. Ахырында уа хар сабийге да татлы ашарыкьла бла хуржунла берилгендиле.

Ол кюн дагыда жандаурлукь иш да болгьанды. Аны КьМР-ни Жаш тёлую правительствосу эмда КьМР-де Волонтерлукьну айнытууну ресурс арасы КьМР-

ни Жаш тёлую министрствосу бла бирге кьурагьандыла. Аны кезиунде кьонакь сабийлеге саугьала юлешингендиле.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Азамат Люев.

Жаш волонтерла, белгиленген сагьатдан алгьаракь окуна келип, сабийлени бетлеринде киштикчилени, кючюкчюкчленни, кюнню, гюллени, дагыда кёп башка затланы суратларын ишлегендиле, бек гитче кьызчыкьланы бла жашчыкьланы уа жомакьланы жигитлери эрикдирмей тургандыла: тепсегендиле, жырлагьандыла, санларын кьымылдатуу оюнла кьурагьандыла, бирге суратха тюшендиле.

Бу ишни баш мурагы - гитче кьонакьланы республикадан, мында жашаган миллетлени адет-тёрелеринден, маданиятларыннан да хапарлы этиуду,

Жамауат палата

Жаш тёлую тири эмда итиниюлю болурча этерге алланып

Кьабарты-Малкьварны Жамауат палатасыны пленар жыйылыуунда республикада жаш тёлую политика иш кьалай кьуралгьаны сюзюлгенди. Аны палатаны башчысы Хазратали Бердов бардыргьанды.

Жыйылыуу «Крокос-Сити-Холлда» террористлени кьолларыннан ёлгенлени бир минут шош туруп эсериуден башлангьанды.

Ызы бла мартда Россейни Президентин айырыулары бардыруугьа этген кьошумчулукьлары ючюн палатаны келечилерине республиканы Ара айыруу комиссиясыны ысасп кьагьытлары берилгендиле. Ала бла **Таисия Хагасова**, **Абайланы Оксана**, **Селяланы Азрет-Алий**, **Таукенланы Зухура**, **Магрелланы Татьяна**, **Леонид Журтов** эм башхала белгиленгендиле. Сыйлы жумушну комиссияны башчысыны орунбасары **Джапуланы Мусса** толтургьанды.

Бюгонлюкде саулайда кьыралда жаш тёлую политиканы бардыруугьа уллу магьана бериледи. Республиканы жаш тёлую ишлери жаны бла министри **Азамат Люев** ала ишлерин мектепледен башлап власть органлага дери аслам даражада толтургьанларын айтханды эм быллай шартла келтиргенди.

Халкьны санын тергеуно ахыр эсеплерине кёре, шендю Кьабарты-Малкьварда 14-35-жыллыкьы 274 330 жаш адам жашайды. Ол инсанланы барысыны да 30 процентиди. Аладан 40 минги абадан классланы окуучуларыдыла, 32 минги сузланы бла вузланы студентлеридиле, 144 минги уа ишлеген жаш адамладыла. 55 минг чакьлысы кьырал институтлада эсепге тюшегендиле. Министрство былтыр «Регионну жаш адамлага» деген эришууде хорлагьаныны хайырындан республикада кёп жумушланы тамамлагьан юч жаш тёлую ара ачылгьанды: Нальчикде, Урван эм Черек районлада. Жангьыз да январьда алада беш мингден аслам жаш адам болгьанды. Быйыл дагыда аллай беш ара ишин башларыкьды: Нальчикде арт-резиденция, Майский, Чегем эм Тырнаууз шахарлада бла Анзорей элде. 2023 жылны октябринде элдеги жаш тёлуюге «Команда 5642» форумуну чегинде «Росмолодёж. Гранты» конкурсада республиканы келечилерини 11 проектлерин бардыруугьа 2,8 миллион сом бёлюннгенди. Озгьан жылны ахырында уа КьМР-ни Башчысы Правительствобуз «Элдеги жаш тёлуюно россейли союзу» битеукьырал жаш тёлую жамауат биригууу бла бирге ишлеуно юсюнден келишимге кьол салгьанды.

Азамат Хасейнович алгьаракьында жаш тёлую арада соруу бардырылгьанын, анга 600 адам кьатышханын билдирип, аны эсеплери бла шагьырей этгенди. Кёбюсю тамблагьы кюннге ышануу бла кьурагьанларын, 22 проценти келир жашаулары ючюн ырахат болгьанларын, алай артыкь уллу ахшылыкьла сакьламагьанларын, 4,7 проценти келир заманнга тынгьсызлыкьларын, 2 процент а кьоркьгьанларын белгилегенди. Жашауугьузда нени жаратасыз, деген соруугьа жууап бере, 80 процентден асламы

юйор жашауларына, 67 проценти кеслерини сыфатларына бюсюрөгенлерин, 60 проценти тегерекде адамла бла аралары иги болгьанына, 59 проценти уа билим алыргьа берилген онгла ючюн кьууангьанларын чертгендиле. Жуюукь беш жылда кьайда урунургьа сюе эдигиз, деген соруу а жаш адамланы иш кёллюклерин ачыкьлагьанды. Алай бла 42,5 проценти кеслери иш ачаргьа итингенлерин айтхандыла, 36,7 проценти кеслерин кьырал организацияла, 10,8 проценти уа кеслерин коммерциялы организациялада сынаргьа сюйгенлерин билдиргендиле. Быллай соруу 15 жыл мындан алгьа да ётдюрюлген эди. Ол замандагы жаш адамланы асламысы кьырал кьулукулдада ишлерге излей эдиле. Жаш адамланы иги кесеге юйорде тамаладан юлюгь алгьанларын, кеслерин Ата журтларыны патриотларына санагьанларын айтып кьууандыргьандыла. Аланы не зат жарыштханыра да сорулгьанды. Бек биринчи, ала наркотиклени юслеринден айтхандыла, ызы бла ичгичиликь бла тютюн ичюну, ача жетишмегенин, ишчи жерлени кьыйынлыкьын, социал жангышлыкьын, жашауда, сайлагьан усталыкьларында «ёсерге» онгла аз болгьанларын белгилегендиле.

Кемчиликлени юслеринден айта, Азамат Люев ёсе келген тёлуюлени патриот халда юйретирча жылны узуну

ишлеген ара болмагьанын, ала кёп регионлада ишлегенлерин, экинчи жыл а бизде да ачылыр деп ышангьанын айтханды. «Арада уа юйретууу бла аскер кьазуатлада, энчи аскер операцияга кьатышхан аскерчиле-ветеранла кюреширкьдиле», - дегенди ол. Андан сора да, жаш адамланы урунургьа республиканы проектлени жарашдыргьа, маданият араланы жангыртыргьа, осал кьылыкьланы, наркоманияны, ичгичиликни профилактикасын селейтмеге, жаш тёлую туризмни айнытыргьа эм бу жаны бла урунганлага усталыкьларын ёсдюрюрге болушургьа, волонтерствону ниетлерин жаяргьа белгиленди.

Жаш тёлуюге себепликке былтырны 2 февралында «Биринчилени атламлары» битеукьырал биригуно регионда бёлюмю кьуралгьанды. Аны башчысы **Аслан Шипшев** билдиргенича, бюгонлюкде республиканы шахарларынны бла районларынны мектептеринде организацияны 255 бёлюмю ачылгьанды. Бёлюм Жаш тёлуюно ишлери жаны бла министрство бла дайым байламлыкьда тюрюк-тюрюк проектлени тамамлайды. Сёз ючюн, алгьаракьында ала Кьабарты-Малкьвар кьырал аграр университетини, волонтерланы да кьатышыулары бла алты сотка жерде будай, тахта кёгет салгьандыла, жыйылыган тирликни уа кьарт адамлага юлешгендиле.

Баш мураутларын бири, Аслан Шипшев белгилегенича, сабийлени, жаш адамланы урунургьа, ишлегенлеге намьс этерге юйретиргеди. Быйыл футболдан «Биринчилени бутсасы», шахматладан «Биринчилени барыулары» эришуле, «Ата журт неден башланады», «Кьайсы усталыкьны алыргьа мурагь этеме», «Мен ушаргьа сюйген инсан» деген эм башха темалагьа сочиненияланы конкурсу кьураллыкьдыла. «Биз хар сабий организация бла байламлыкь журюторго, хар жаш адамга энчи эс бёлюрге хазырбыз», - деп чертгенди ол.

Черек районну администрациясыны башчысыны социал соруула жаны бла орунбасары **Эфендиланы Тареза**, Май районну жаш тёлую политиканы бардыруугьа, маданиятын бла спортну айнытуугьа себеплик этген «Олимп» фонду башчысы **Кристина Подковыркова** алада жаш тёлую бла ишлеу кьалай кьуралгьаныны юсюнден билдиргендиле, «Шимал Кавказны вузларыны студентлерини ассоциациясы» регионла аралы организацияны директору **Оксана Кушова** да бардыргьан башламчылыкьлары бла шагьырейлендиргенди.

Жыйылыууно эсеплерине кёре, Жаш тёлуюно ишлери жаны бла министрствогьа, муниципал кьуралыулары администрацияларына, сейирлени болгьан органлага эсгертиле жарашдырылгьандыла.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

7 апрель Саулукчу битеудуния кюнүндө

Жарык келлюле — узак эмюрлюле

Бусагъатда битеу айныган кыраллада саулукчу саклар ючюн, кылай жашарга кереклисини юсюнден кеп айтылады. Адамла алгындан эсе кеп жашайдыла, бу шарт ачык кертгезде: алгъа атлама этиледиле. Алай хакъ теленген медицинаны айныгыны жарсытады, дарманла да багъадан багъа бола барадыла. Саулук саклау битеудуния организациясы (ВОЗ) кырал башчыла бла улуу иш бардырады, жер башында жашаганланы саулукчарын саклауда бирлешу бек магъаналды. Бу организация 1948 жылда 7 апрельде кыралганды, 1950 жылда уа жыл сайын жетинчи апрельде Саулукчу битеудуния кюнүн белгилерге оноу этилен эди. Андан бери бу кюнде конференцияла, флеш-мобла бардырадыла, кеп медицина учреждениялада хакъсыз тинтиуле кыралдыла. Дагыда «төгерек столлада» медицинаны айнууну юсюнден айтадыла, сөзсюз, хар адамны да багыльырга огу болурга керекди. Биз да бу материалда саулукчу жашу бардыруну мурдорларны юсюнден кысха айтырыкбыз.

«Саулукчу болур ючюн, артык аурулугузуз болмазга керекди, - дейди врач Жанатайланы Людмила. - Көгетле кёбюрек ашагыз. Туз бла бал тузун азайтыгыз. Бек башы уа - спорт бла кюрешигиз, тепсегиз, жауу жюрюгуз, онойла кыатышыгыз. Жукъугузга аслам эс буругуз».

Арт заманда адам кесин кылай сезгени бла саулук байламлы болганларын алимле кыайтарганлай турадыла. Тинтиуле кертгезде: насыптыла аз аурудула, кеп жашайдыла. «Эски хроникалы ауруланы асламысыны чыгыуларыны баш сылтау - нерва системаны кызгалыууду. Ол заманда битеу органлада кыан тамырчыкыла кысылыла, кыан жюрюмей башлайды. - дейди психиатр Текуланы Виола.

Дагыда хар бирибиз юйорюбюзде таматала неден ауруганларын тинтирге керекбиз. «Кесигизни ата-аналарыгызны, аппаларыгызны, ынналарыгызны саулукчарыны халлары кыаллайла болганларына кыарагыз, не тюрлю эски ауруула болганларын билгизди, алада кыан тамырлары ауруган эселе, диабет эм башха эски ауруула болган эселе, сизде да ала чыгарла деген кюркчу барды, - дейди Жанатайланы Людмила. - Аллай диагнозла болгунчу, профилактика мадарлары этигиз. Сөз ючюн, ата-аналарыгызда холестерин мардадан артык эсе, семиз этден жарашдырылган азыкны ашамагыз, битим, көгет ашарыкчаны кёбюрек хайырлангызыз. Ыннагызы кыан тамырлары оссала эселе, топонно кююгуз, спорт бла кюрешигиз эм хауда кеп туругуз. Аппагызы башы тап ишлемей эсе, шахмат оюну тюрлю, тыш кыраллы тиллени билгирге кюрешигиз».

Кеп палахла бизни билимсизлигизден чыгадыла. Сөз ючюн, жыл сайын тенгизге барып, терилерин кюйдюрюп, артада уа врачны болушлугу окуна керекли болганла аз тюрлююле. Кюндюз кюн тюрлюнде азырак туруга, тент бла хайырлангырга кереклисин айтып турганлыкыга, кепле эшитмейдиле! Дагыда тюкенледе бусагъатда жарым фабрика тла кыаллай бир сатыладыла! Ала уа саулукчыга иги тюрлююле. Кысхасы, бизни саулукчу болуш жалаңда врачланы кыралларында тюрлююле. Кесибиз да жуаппыбыз. Бу кюнде, башха заманда да ол затла эсигизде болсунла.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Кыайгырыу

Элдеде жаңы амбулаторияла ачылганлы бери адамланы саулукчарына игирек эс бёлюрючча амалла кыралгандыла. Шахарда жашаганла окуна махтаналык тюрлююле, жылга бир кере кюзюно этебиз деп. Хабазчылапа рентген эттен машина келип турган күн бу эли тиширлары кюзюно этерге чом болуп турганларын кертгенибизде, таулу адам саулукчуна эс бура башлаганына да кыуандык.

Ол кун амбулаторияда саулукчарына кыаратырга келгенле да кеп эдиле. Заманында аурууну бакдырмасаң, артадан эс бөлсенг, кыайчалыгы тюршеригин халкы аныгыланга ушайды.

Суратны **МАМАЙЛАНЫ Алий** алганды.

Айхай да, бюгюнлюкде эз тилибизни болуму алай махтанчыра да болмаган заманда сабийлерибизни бу жаны бла не аз да жетишмелери уа келюбюзню кертюрленгери сеэ да жокъду. Аладан бириди бабугентчи кызычык Джежеланы Самира.

лыкларына тюрлюючюрген а хунерлиги бла республикабызда белгиле устазладан бири Чеченланы Ариужан Мухадиновнады.

Андан сора да, Самира озгъан жылда малкър тилде «Гитче Ата журтум - Кыабарты-Малкърарым» деген темагъа

линде селешсе, аны жюрюге бютюнда халал эмда огурлу болган сунама, - дегенди кеси уа.

Ол, андан сора да, бирси дерследен олимпиадала айырмагы болады. Озгъан окуу жылда биологиядан районда биринчи жерни алганды, регионда урумуна да кыатышканды. Быйыл да республикада призёр болганды. Бу предметде а аны Холмаханланы Жаннета окутады.

Мектепни бошай турган сабийлини хар бирича, Бир кырал экзаменлеге кыстау хазырлана, репетиторлагъа да жюрлююди. Аны себепли бош заманы аз кыалса да, тилибизде басмаланган чыгармаланы да окуйду. Сөз ючюн, Толгърлары Зейтунну «Кызыгъыл кырдыкла» деген романында автор Ата журтну, анга сыймеклини эмда кертчиллини кылай суратлагъаны анга сейрди.

Кыайсы жаш адамча, асламысында акъ сөзюно жаратады. Анга Кыулийланы Кыайсыны, Зумакуланы Танзиляны лирика тизгинлери бютюн сейрди. Мечиланы Казимни «Жаралы жугутуру» уа эркинлики темасы бла жуукъду. Ол мындан арысында Бабаланы Ибрагимни чыгармачылыгы бла бютюн теренирек шагырейленгире излегени да билдиргенди.

Айхай да, окуууда, чыгармачылык жаны бла да хунерли сабийлерибизни жетишмелери - ала жалаңда кеслериникиле болуп кыалма, эс алгъа билим алгъан мектептерини эмда окутхан устазларына да хайырындандыла. Аны бла бирге уа педагоганы усталык жаны бла хазырлыкларыны даражасыны белгисидиле.

Бюгюнлюкде сайлагъан окуу юйлерине кириге мурат этип турганларыбызны, ол санда Самираны да, ол умутлары толурларын биз да сюебиз, мындан арысында да жетишимле тежейбиз.

МОКЪАЛАНЫ Зухура.

Учунулук

Умутландыргъан жетишимле

Мектепледе окугъан жашларыбыз бла кызыларыбыз тюрлю-тюрлю дерс олимпиадалада, эришуледе кеслерини билимлерин, хунерлерин ачыклай, болдурган жетишимлери бла бизни да кыуандыргъанлай келедиле. Жыл сайын аланы танг кесеги школчулары кырал даражада бардырылган предмет олимпиадаларына да кыатышадыла. Белгилегенибизча, энди бытырдан бериле ол сынаулары регион неда регион урумунда хорлагъанла, аланы хазырлагъан устазла да КЪМР-ни Башчысыны

премиясы бла да саугъаланадыла. Ол тизмеге ана тилледен бла адабиятладан окутханла эмда ала юйретгенле да киредиле.

Бюгюнлюкде ол Кыашхатауну битеулю билим берген мектебини онбиринчи классында окуй турады. Ана тилибизге сыймеклиги бла ол бу дерсден бардырылган олимпиадалага дайым кыатыша, жетишимли да болады. Сөз ючюн, тогузунчу, онунчу класслада болганында, сынаулары районда озгъан кезулеринде биринчи жерлени алганды. Озгъан окуу жылда да аллай даражага районда, регионда да тийишли болганы ючюн а энди огарында айтылган сауугъа берилликлени санындады. Аны тилибизни жашырын-

жазгъан келден жазмасы регионда ючюню жерге чыкты болады. Бу иши ючюн а ол КЪМР-ни Жарыкчандыруу эмда илму министрствосуну даражалы диплому бла белгиленгенди.

Элде аппам Лабадин бла ыннам Аминатны кыатларын да өсгенме да, ана тилибизге сыймеклигиме ала кызгъагъандыла эмда кючлендиргенди. Жомакчаны, тарыхчыны юсюнден хапарлары, бешик жырлары юйде эшитгенлей турганма. Анам-атам, сабийле тюрлюбюз да жалаңда тауча селешсебиз. Адам эз ти-

Олимпиада

Билимлеге — энчи онгла

Мектепледе окутулган мурдорлу дерследен Ачык Шимал-Кавказ олимпиада быйыл энди онекинчи кере бардырыллыкды. Ол кеси да КЪМКУ-ну, КЪМР-ни Жарыкчандыруу эмда илму министрствосуну башламчылыклары бла кыуалгъан эди.

Энди ахшы төреге бурулган олимпиадагъа эм алгъа тогузунчу-онбиринчи класслага жюрюгенле кыатышып тургандыла. Бытырдан башлаб а анда колледжлени окуучулары да сынадыла кеслерини билимлерин. Сөз ючюн, озгъан жылда бу сынаулагъа СКФО-дан эки минден аслам жаш бла кызы кыатышкан эди.

Асламысында олимпиадагъа, кесибизни республикабыздан тышында, Чеченден, Ингушдан, Дагыстандан бегирек келедиле. Аланы араларында алчылыкны алгъанла болуп да тургандыла. Бегире а жаш адамла химиядан, биологиядан, обществовзданиядан, тарыхдан сынаулагъа барадыла.

Юлгюге, бытыр жалаңда химиядан олимпиадагъа төрт жүз окуучу кыатышканды. Обществовзданиядан а сакланмагъан рекорд окуна болган эди. Андан сынаулары жаргагъа беш жүзден аслам школчу келгенди.

Айхай да, бу дерслени ала бегирек нек сайлагъанларын аныларга боллукъду. Бюгюнлюкде ёсюп келген телю «багыу иш», «стоматология», «юрюстлени хазырлау» эмда «IT-технологияла» ызлада окуулагъа талпынадыла.

Алай бла быйыл олимпиада алтынчы-жетинчи апрельде белгиленгенди. Биринчи кюнде окуучула ишлерин математикадан, орус тилден, химиядан, тарыхдан, географи-

ядан эмда орус литературадан жазарыкдыла. Экинчисинде уа сынаулагъа орус тилини, физиканы, биологияны, обществовзданияны, инглиз тилини, информатиканы сайлагъанла барлыкдыла.

Орус тил эки кюнню ичинде бардырылганы уа анга окуучула аслам халда барганы бла байламды. Андан тышында да, белгилегенибизча, бу дерсден ЕГЭ-лени ала барысы да борчлу халда бериле.

Эм алгъа олимпиада мектепни бошагъан жашла бла кызыла Бир кырал экзаменлени жазарга сынамагъа тюрлю мурат бла кыуалгъан эди. Андан сора да, аны ахшы жаны - ол сынаулада хорлам болдурганланы ЕГЭ-леде эсеплерине он баллны кышулганды. Экинчи неда ючюню жерге чыктыланга уа беш балл бериле. Окуууга кириге мураты бар жаш адамга уа бирследен эсе эсеплери беш неда он баллга асламырак болганы, айхай да, себепликди. Аны бла бирге уа, олимпиаданы кыуаргъанла анга кыатышканла арта кесибизни регионну бийик окуу юйлерин сайларла деген оюму да этгенди.

Колледжде окугъанла да бериледиле балла олимпиадада эсеплери ючюн. Ала уа, кеслерини эсеплерин дипломларына андан ары билимлерин ёсдюруге мурат этселе, кыошарга эркиндиле.

Олимпиаданы магъанасы, себеплиги да жылдан-жылга ёсе барады. Белгилегенибизча, жуукълаша келген Бир кырал экзаменлени аллында да ол окуучулагъа дерследен кеслерини анга хазырлык даражаларын сынаргъа да ахшы амалды.

ТРАМЛАНЫ Зухура.

Жарыкъландырычула

Ахшы ызы бюзюн да унутулмазганы

Бу кюнде Къарачайны бек белгили адамларын бир – жарыкъландырычу, художник Кърымшаухалланы Пашаны жашы Ислам туугъаны 160 жыл болады.

АЛ УРУМУ

Ол 1864 жылда 31 мартта Уллу Къарачайда Къарт-Журтта туугъанды. Анасы басханчы кыз Орусбийланы Жюзек эртте ауушуп, Ислам ана къарындашы Орусбийланы Исмайылны (Мырзакъулу жашы) кюлулда өсгенди. Тарыхда айтылганыча, таубийни юйюнде къайдан да келген къонакъла болгъандыла. Аладан дуня маданиятдан билимли болгъандыла ол юйде ёслер медиресёде арап тилде алгъандыла, ючюсю да уста Къуран окъугъ-

бюгюн тас болгъаннга саналадыла. Биринчиден, Октябрь ынкыйлапны тау бийлини жокъ этерге ыз салганы, ызы бла Уллу Ата журт уруш, кёчгюнчюлюк – ала бары да ол шартха себеплик этгендиде. Жаланда «Бёрю бла кишти» деген тамсили сакъланып, окъуу китаплагъа киргенди.

Сурат жазыуу айтханда, Николай Ярошенко бла, башха художникле бла да шухёлугу аны ол хунерин ёсдюрюуге себеплик этгени сёзсюзю. Ярошенко

андыла. Орус тилден устаз келтирип, ол жаны бла да билим алдыргъанды алагъа Исмайыл.

Юноч жылында Исламны Ставропольда белгили гимназиягъа бергендиде. Юч жылдан а таубий Петербургда императорну коновоюнда къуулукъ этерге киргенди. Оналты-онжетти жылында Россейге тюшюп, анда дуня маданиятдан хапарлы адамла бла танышып, бютюнда терен билим алып, орус, малкъар тилде да назмула бла хапарла жазып башлагъанды. Сурат ишлегенле бла танышып, аладан да дерс алгъанды. Бек иги шухёу а орус художник Николай Ярошенко болгъанды.

Ислам андан 1892 жылда Тебердиге къайтып, саулугъуна да бакъдыра, чыгъармачылыкъ бла юрөшгенди. Бир къауум жылдан Москвагъа кетип, анда художестволу школда билим алгъанды. Алай а саулугъу осал болуп, анга андан Ялтагъа кетерге тюшгенди. Императоргъа къуулукъ этгенде алган ёпке ауруу анга тынчлыкъ бермегенди, ол 1910 жылы ахырында – 31 декабрьде Ялтада ауушанды.

ЧЫГЪАРМАЧЫЛЫГЪЫ

Ислам, Тебердиге къайтханда, «Анда бла мында» деген повестин жазгъанды. Ол басмаланганды деген шагъатлыкъ жокъду. «Къарачай ачыу» деген хапары уа «Мусулманин» журналда орус тилде чыкълганды. Ол дагыда кёчюрмечилик бла юрөшгенди. Алай а аны ишлери

аты малкъар халкъны тарыхына аны Орусбийлада терк-терк къонакъ болуучусу бла байламдыла.

Николай Александрович XIX-чю ёмюрюно 80-чы жылларында Нарсанда жашагъанды. Аны Орусбийланы Исмайыл бла отставкада полковник Д.О. Аглинцев танышдыргъанды. Ол андан сора, Исмайыл чакъырып, бизде къонакъда бола тургъанды. Ислам бла да анда танышханды, Петербургда тюберден алгъа. Аны «Песни о минувших делах» деген уллу суратыны артында «1882 года, 4 августа, в доме Урусбиевых» деп жазылыгды. Аякъларын да тюбюне жыйып, жырчы ортада, аны төгерендиде уа, миллет кийимле бла, беллеринде къамалары бла таулула олтурадыла. Аламант ишленген агъач тапчанда таубий кеси орналады, от къатында уа акъ чалмасы бла акъсакъл. Ала бары да эрттеги жигитлик жырлагъа тынгылай турдыла. Ол затны аны от жарытхан музда бетлери айтды. Аны ючюн туадыла жигитле – аланы юсеринден ёмор өтенде да, биллай жырла айтылып турурча. Кёпле таубийни сифатында Орусбийланы Исмайылны таныгъандыла.

Художник дагыда Минги тауу, аны тийресини да бир ненча суратын этгенди. Ол усталыкны бийигине жетерге талпыуда, Ярошенко кёллендирип, Ислам 1905 жылда бир къауум заманны Москвада жашап, художестволу школда окъугъанды. Бир-бир тарыхчыла айтханнга кёре, ол патчахха кыжау чакъырыула этгени

ючюн кетгенди андан. Башхала айтханнга кёре уа – саулугъу осал болуп.

Къалай-алай болса да, ол «Акъ къаяны башы», «Къарачайлы къарт», «Наратла», «Муху башында», «Птыш чыранны башы», «Ана бла бала», «Кызычык», «Жаш», «Думмай-Ёлген къая башы узакъдан», «Лухор кёлю» «Аманууз чыран» деген эм башха суратланы жазгъанды. Баям, ала да тас боллукъ болур эдиле, И.В.Мушкетов аланы кесини «Геологический очерк ледниковой области Теберды и Чхалты» деген китабында басмаламаса. Ислам суратларында табиғатны бла жашау болумну бир кесегин къоргъа жетишгенди. «Сурат уллу кючю! Мени кёпю адамлагъа айтырым», – дегенди ол.

Кърымшаухал улуну жаланда бир кере болгъанды кёрмючю – ол дунядан кетгенден сора, 1911 жылда.

ЧЫТТЫ ИНСАНЛЫКЪ

Бир ненча жылны Кърымшаухалланы Ислам туугъан жери Къарт-Журтта элни старшинасы болуп тургъанды. Ол 1892 жылда Тебердиге кёчгендиде, анда ауругъанланы саулуқъларын игилендириу журт къурагъанды. Анда-мында бир кшош сөөлген жерни административ даражалы эл этгенди. Дагыда Ислам чыгъармачылыкъ иш бла юрөшгенлени төгерендиде жыйганды анда. Ол роялда да аламант ойнагъанын белгилегендиде аны таныгъанла.

Аны ол хунерин кёрюп, Петербургда бир нёгерини анасы анга рояль саугъа этгенди.

Осетинли жазычу, поэт Коста Хетагуровну ол Ставропольда окъугъанында таныгъанды. Арта уа анга мында тюбеп, ауушхуну байламлыкъны юзмегенди.

Юйюна а Къара кёл къатында ариу жерде салгъанды. Анда Сергей Танеев, Николай Ярошенко, Виктор Васнецов, Илья Репин эм башха белгили адамла болгъандыла. Уруш заманда аны госпиталь этгендиде.

Анда болгъан жылларында Ислам Къарачай элдеде школла ачыугъа уллу эс бургъанды. Анга Къарачайны ысхылтысы болушханды. Тебердиде тиширыулагъа билим берирге деп ачылгъан училищеге да кёп къыйыны киргенди тау бийни. Ол иши тынгылы болур ючюн, арап харфла бла хайырлануу кыйын болгъанын эсге алып, орусда болгъаныча, къарачай тилин азбукасын латин харфла бла къуараргъа кыйын салгъанды. Аны бла тохтамай, мюлк жюрютюу жетишилми болур ючюн сют-жау заводла ачаргъа да жолла излегенди. Ол анда агъач кесген завод, гитче гидроэлектростанция да къуаргъанды.

Халкъ анча хунери болгъан, аны жашауун ариу этерге итинкин, жамауат адамны эсинде тутды. Къарачай илму-излем институтда жыл сайын Исламны туугъан кюнюнде аны аты бла окъуула барадыла. Аланы ахырларында уа санатда, маданиятта, илмуда, экономикада, жамауат ишледе да айырмалыны Кърымшаухалланы Исламны майдалы бла сауғалайдыла.

Бюгюн Тебердиде ол жашаган юйде жазычу, художникни, жамауат адамны мемориал юйю-музейи ишлейди.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Сурат музейденди.
СУРАТДА: Кърымшаухалланы Ислам юйюрюна. Олтургъанла (солдан оннга): Исламны юй бийчеси Дудаланы Сафият, ёге анасы Орусбийланы Гошях, Ислам кеси. Экинчи тизгинде эгечлери бла экиге айланган къарындашы Бекмырза сөөледиле.

Эсе тутуу

Жигерлиги, халаллыгы бла да намыс-сый тапханды

Жыл дегенин алай терк өтеди, къалай озгъанын билалмай окъуна къаласа. Ахшы тенгбиз, къарындашыбыз Хасауланы Таусону жашы Мухарбий дунядан кетгенли жыл болду.

Мухарбийни жашау жолуну юсюнден къысха айтханда, ол 1940 жылда Мухолда туугъанды. Экижыллыгында Саутуда болгъанды, атасыны эгечи Фатимат анда Къарчаланы Абдуланы юйдегиси эди. Ол алып кетген эди Мухарбийни юйюне.

Тёртжыллыгында уа Мухарбийге кёчгюнчюлюкно сынаргъа тюшгенди. Север Къазахстанда Боровой элде школгъа жюрюгенди. Он классны уа элинде, Огъары Малкъарда тауусханды. Бираз элде да ишлегенди. Арта Ростовда мединститутну бошагъанды. Офицер чында Къара тенгизде кемеде къуулукъ этгенди. Андан къайтхандан сора Чегем районда санэпидемстанцияда врач эди, бираздан аны таматасы да болгъанды.

Мухарбий битеу урунуу жолун Чегем районда бла саулай республикада да санитар-эпидемиология ишни тохташыуна жоралагъанды. Элли жылдан артыкъ уруннганды бу ишле ол. Биргесине ишлегенлеге хурмет этгенди, жаш специалистеге жылыуу бла тюбегенди, аланы юйретип, ишге кёллендигенди. Биргесине ишлегенле да анга уллу хурмет этгендиде, ийнангандыла, сыйлы кёргендиде.

Ахшы кишини ишин къырал сансыз этип кюймагъанды. Кёп жылланы бет жарыкълы уруннганы ючюн анга «КъМР-ни сыйлы врачы», «Къабарты-Малкъар Республикада гигиена эм эпидемиология араны сыйлы ишчиси», «Чегем шахарны сыйлы инсаны», «Саулуқъ сакълауу отличниги» даражалы атла берилгендиде. Андан сора да, РФ-ни Саулуқъ сакълау министрствосуну сыйлы грамотасы бла сауғаланганды.

Юйюрюно юсюнден айтханда, юйдегиси Улбашланы Аминат бла эки сабий ёсдюргендиде. Осуятына кёре, Хасауланы Мухарбийни туугъан эли Мухолда асырагъандыла.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Себеплик

Жерчиликни жашырынлыкъларына тюшюндюрлюкюле

Быйыл Къабарты-Малкъар Россельхозбанкны «Фермерни школу» деген проекти бардырылган регионаны тизмесине къошулганды. Аны баш маганасы эл молкде урунганланы жерчиликден билимлерин ёсдюрюгенди.

Алай бла «Сютлю малчылыкъ» эм «Терек багъаччылыкъ» бёлюмле бла байламлы курсла апрельни агъында башланырыкъдыла. Ала Къабарты-Малкъар къырал аграр университетде ётерикдиле. Анга къатышыргъа сыйгенле аны юсюнден бюгюн окъуна билдираллыкъдыла.

Билимлерин элчи фермер молкдени таматалары, энчи молклери болгъанла, элде урунган предпринимательле эм жаш специалистле да ёсдюрюге онг табарыкъдыла.

Алай бла, проекте къатышыр ючюн 12 апрельден кеч къалмай Россельхозбанкны «Своё фермерство» платформасында эсепден ётерге эм заявка берирге керекди. Неда аны бу электрон почтагъа жиберирге боллукъду: fermer_school@mail.ru.

– Курсла хакъсыз юч ай чакълы ишлейдиле. Проектни энчилигини юсюнден

айтханда, ол эл молкде иги кесек заманы ишлеген предпринимательлеге окъуна билимлерин ёсдюрюге себеплик этерикди. Ахырында сохтала, бизнес-планларын къоруулап, диплолла къолуу боллукъдула, – дейди Россельхозбанкны бёлюмюно таматасы Алим Сокуров.

Эсге сала айтсакъ, «Фермерни школу» ишлегенли Россейни 58 регионунда аны 5,5 минг адам бошагъанды.

Соруулары болгъанла Россельхозбанкны келечиси Залим Алоковха бу телефон номерге сёлешсинле: **8-963-393-00-08.**

Бизни корр.

Хунерлик

Жюрегиндеги сезимле — назмуларында

Аппайланы Исмайлыны кызы Фазика узакъ Къазахстанда тууганды. Андан кьайтханда уа юйюрлери Бабугентде орналады. Мектепге да кьыз анда баргъанды. Сегиз классны бошагъандан сора, атасына бла анасына болушур мурат бла, окъууну кююп, элде агъач жарашдырган цехде иште тохтады. Алгъа станочница болуп ишлейди, ызы бла уа, аберилеге бояу жакъгъан усталыкъгъа юйренип, аны да тынгылы тамамлайды. Аны алчы ишчинича эл Советни депутатына да айырып тургъандыла, кѣп грамотала, сауғалагъа да тийишли кѣргендиле.

Фазиканы кьолу кьаллай жумушха да жарашханды. Жигер, ишчи кьызын Атабийланы Магомет кѣреді. Сѣзсюз, аны анасына келин да этеди. Бир бирни ангылагъан бир бирни бағалай билген жаш юйюрге эки сабий тууды. Фазикагъа да ала бла юйде олтурургъа тошеди. Ол кеси алалмагъан билимни сабийлерине алдырады. Жашы Къабарты-Малкъар кьырал университетни юридический факультетин бошап, талай жылны Москвада ишлегенди. Анда ол юрист билимине техник усталыкъны да кьошханды. Бусагъатда уа ол Нальчикде тыш кьыраллы машиналагъа кьол бла тийип угъай, техниканы хайырланып ремонт этген цехни ачып, аны ишин бардырады.

Къызлары уа шахарда кафеледен биринде татыулу эмда татымлы аш этуучю болуп урунады. Энди жашайыкъ, туудукъланы ъсдорейик, деп тургъанлай, Фазиканы баш иеси аушады... Аллаи кьыйынлыкны кѣтюрген кимге да тынч туюлду, жашлыкъдан бир бирни ангылап, сыйноп жашагъанлагъа уа бютунда. Фазика да къадарына этер амал тапмагъанды. Алай Аллах анга назму жазар насып бергенди.

— Бирле онжети, онсегиз жылларында жазып башлайдыла, мен а кьаламны 70 жылымда кьолума алганмы. Баш ием ауушхандан сора жюрегимде сезимлени, кѣзге

къарап тююнлей айталмагъанымы, ичимде болгъанны, сыйген затымы къагъытха назму халда «тѣкгенме». Сора бир тизгинни ызындан башхасы тууа башлайдыла. Назмуларымы туудугъум Аминат кѣреді да, биланы басмаларгъа керекди деп, кьаты болды. Мен а бир да унамай эдим. Ол КъМКЪУ-да окъуйду, ары да элтип, анда да талай адамгъа кѣргюзтгенди. Хар ким да жаратханларын айтхандыла, — дейди ушагъында Фазика.

Ол бусагъатда саусуз кьарындашына кьарайды. Аны жукуьсуз кечелери, жарсыуьгъа, кѣндолю. Аллаи заманлада ол кьолуна кьаламны алып, назмула жазып башлайды. Туудугъуну тилеги бла жырла да жазады.

— Асламында назму тизгинле кече белинде келедиле башымы. Ким эсе да сѣзлени келтирип куйгъан кибикди. Жырланы уа биягъы туудугъум жыйышдырып, бизни тукумдан белгили жырчыбыз Аппайланы Алимге кѣргюзтгенди да, ол аланы макъамгъа салдырып жаратгъа айтханды.

Бююнлюкде Фазиканы токъсаннга жууукъ назмусу барды. Ол аланы басмаларгъа ийменген этеди, болсада мен аладан бири бла окъуучуларыбызны да шагъырей этерге сыйгенме.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Бабугент

Эртеникде чыгып кьарайма таулагъа,
Бек сыйген Бабугент элиме,
Тынчайып турган огурлу тийреме,
Кьарайма юйюме, жашагъан жериме.

«Эртенигиз ахшы болсун!» - дейме жамауатха,
Эки суу арада ъхтем сюелген,
Бабугент, санга.
Малкъар бла Бызынгы кьалауур болуп тургъанча,
Минг жылланы жашна, дейме,
Бабугент, санга.

«Кюнюнг ахшы болсун!» - дейме,
Бабугент, санга,
Жума намазгъа келген огурлу кьартлагъа,
Таматалагъа намыс берген жигит жашлагъа.
«Кьыйынлыкъсыз жаша!» - дейме саулай халкъыма.

Социал фонд

Аналыкъ ахчаны — саусуз сабийни багъыууна

Аналыкъ ахчаны хайырланыуну тюрлюеринден бири сакъатлыгъы болгъан баланы реабилитациясына, анга керекли затланы бла жумушланы багъаларын тѣлеуге кьоратууду. Бу жумушлагъа ахчаны сабий туугъанлай неда ъсдорюрге алгъанлай хайырланыргъа боллукъду, анга юч жыллы толгъунчугъа дери сакъларгъа керек туюлду.

Ахчаны сакъат сабийни багъыууна берирге сыйгенле медицина организациягъа барып, медико-социал экспертизаны (МСЭ) ътерча къагъытны алыргъа керекдиле. Сора аны МСЭ-ге реабилитацияны бла абилитацияны энци программасына тюрлениуле кийириуну юсюнден заявление бла берирге тийишлиди. Ол къабыл кѣрюлгенден сора балагъа керекли затланы алыргъа эркин этиледі. Фондда айтханларыча, тѣлеу этилгенни юсюнден битеу къагъытланы сакъларгъа керекди, ала социал кьоруула органла шагъатлыкъ акты жарашдыргъанда изленеділе.

— Битеу тийишли документлени фондну клиент службасына берирге неда кьырал жумушланы порталында эм МФЦ-лада жазаргъа жарарыкъды. Ол къабыл кѣрюлгенни бла къалгъаны юсюнден ону он ишчи кюнню ичинде этилликди. Къабыл кѣрюлсе, ахча беш ишчи кюнню ичинде кѣчюрюллюкду, — деп билдиреди Социал фондну регионда бѣлюмоню башчысы Николай Бакоч.

Аналыкъ ахчаны сакъат баланы кереклерине кьоратууну юсюнден толу хапарны https://sfr.gov.ru/grazhdanam/msk/msk_adaptation/ ссылак бла кирип билери боллукъду. Анга керекли затланы тизмеси уа https://sfr.gov.ru/grazhdanam/msk/msk_adaptation/ сайда берилипди. Соруула бла контакт-арагъа сѣлеширге жарарыкъды, аны номери 8-800-200-06-70, ол хакъсызды.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Тарых шартла

Ара шахарыбыз Нальчик жолучуланы кесине не заманда да тартханды. Аны кьуралыу жолуна кьарасанг, Нальчик кѣп шахарладан гитче, жаш да болгъанлыкъгъа, тарыхы байды. Озгъан ъмюрлени биринчи жарымында окъуна мында белгили революционерле, искусствону келечилери, жазыучула да кѣп болгъандыла. Ала Нальчикде тургъан кюнлерин улуу сыймеклик эмда жюрек жылыуулукъ бла эсгергендиле.

Кьонакъбайлыгъын кѣлле сынагъандыла эм жаратхандыла

ни кесини бети, сыйы барды - гитче болса да, ара шахаргъа келишген. Аны эм улуу Къабарты (алгъа ол Воронцовская эди) орамы сыйдамды, жарыкъды, анда, Москвадача, кѣп адам жюрюйдю, хар ким ишин эте айланады.

Шахар музейде уа битеу Кавказны миллетлерини маданият хазнасы жыйылгъанчады. Анда болгъан затла беш отуулу, алаша юйчюкде кючден сыйынып турадыла. Ала тийишлисича кѣргюзтюлселе эдиле, музей бу жерледе эм байгъа саналлыкъ эди. Музей кьуралгъан юй патчахны заманында Нальчикде бек эркинне эм ариугъа саналгъанды. Анда округну таматасы жашагъанды.

Энди Нальчикни ара майданында кѣп кьатлы юйле ишлене башлагъандыла, маданият кьаланы, почтаны, телеграфны да кѣрлюкбюз. Бир кьауум кьонакъ юйю уа тап халгъа келтире турадыла...

Чегем тарындан шахарны Кабардинская орамына дери атны сыртында алтмыш километрни келсенг, мындагъы адепликке сейир-тамаша этесе, Кременчукдан Парижге жетгенча.

Жазыучу И.Бабель а республикада тюрлениулеге, жашауну кьайнагъанына сейир этеди. Аны эсгеру сѣзлери аны ючюн багъальдыла бюгюн. Ол Нальчикде 1933 жылда болгъан эди, республиканы кѣп районларын да жокълагъан эди. «Мен Къабарты-Малкъарда жашагъанлай ай бла жарым болду. Зауукълу заман. Мындагъы жамауат, бола тургъан ишле да бек сейирдиле. Бюгюн Малкъар ауузгъады жолум, андан колхозгъа кьайтып, ишлеп башларыкъма.

Сора ат сыртында бир талай ариу, тамаша жерлеге барлыкъма...».

Бюгюнлюкде да кьонакъгъа келгенле аны ариулугъуна, адамларыны огурлуулукъларына бла кьонакъбайлыгъларына сукъланып кетедиле. Да хау, ара шахарыбыз, республикабыз да бек тюрленгендиле. Къайры кьарасанг да - кѣп кьатлы ариу юйле, маданият мекямила, улуу тюкенле, кенг орамла, гюлле, терекле. Бери кьуру Россейни регионларындан угъай да, жууукъ эмда узакъ тыш кьырралладан да кьонакъла келгенлей турадыла. Аланы иги кесегі Минги тауну тийресинде лыжала, сноуборд бла учадыла, Элбрусун, башха бешмингликни тѣппелерине чыгъадыла, Чирик кѣлню. Чегем чучурланы кьатларыны барып, таулу хычинле, айран бла да сыйландыла. Тау хауа бла солуп, гара суула ичип, зауукълукъ аладыла.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият.

1925 жылда Шимал Кавказны край комитетини онууу бла жаш жазыучула А.Фадеевге, А.Бусыгиннге эмда Г.Кацха Нальчикде юч жай айны ичинде жазыу ишлерин бардырып онгла кьуралгъан эдиле. «Разгром» деген романын да А.Фадеев мында жазгъанды. Ол Нальчикге артада да келгенди. 1958 жылда Долинскде жазыучу жашагъан дачада (бусагъатда ол Литература музейди) А.Фадеевге эсгеру къанга тагъылгъанды.

Белгили журналист эмда жазыучу М. Кольцов а 1932 жылда Нальчикге «Правда» газетни бла «Огонѣк» журналны корреспондентлери бла бирге келген эди. Бир жылдан журналны Къабарты-Малкъаргъа аталгъан энци номери чыкыгъанды. Кольцов анда былай жазгъанды: «Нальчик, сени бла тюбешу билмей тургъанлай болуп къалгъанды. Ол башха букъулу станциялагъа ушамайды. Бу провинциялы Георгиевск туюлду, кесин улуу шахарча кѣргюзтюрге кюрешген Кисловодсккеге да эришмейди. Нальчик, гитче элча, улуу шахаргъа тенг болургъа кюрешмейди. Нальчик-

Дуняда, төгерегибиздеги бола турган тюрлениуени, болумланы юслеринден бизни газетибизге аны дайым окыганла, аны бла байламлык жюрюгөнле кеслерини оюмларын, сагышларын билдиредиле. Бу жол а кесини жаш тёлню юретиуу бла байламы сагышларын редакциябызга Гуманитар тинтиуле бардырган институтну илму күүлукчусу Локияланы Жаухар жазып ийгенди.

жумуш нек болганы уа соруулуду. Даулашсыз, заман кворкчуулуду. Болсада ёсюп келген тёлнюно бу халда керти жашаудан айыруу, жаюу жюрюрге, дунядан хапар билерге кьоймай, бирер машина элтип-келтирип, хазыр ашны ашатып, ашагандан сора энчи отоуга ашырып, андан кьаззауатда репетиторга ашырып, юйден, кьоншу-тийреден да айырып баруу а тюз болурму? Не

генбиз. Жарсыуга, бююнлюкде кьабарты, малкьар тилни билерге да кёлле ашыкьмайдыла. Тап кеслери орусча эркин сёлешалмагьан амма-аппа да, кючлерин жыйып, туудуклары бла орус тилде жаркьмаларга кюрешедиле.

Бизни керти тенглерибиз, оюмларыбыз, жарык жылтыраган жулдзуларыбыз, кёк жашнаса, Аллахдан тилек этип, кеслерине кьысхан аммаларыбыз, айран буштубуз, нартох гыржыныбыз, чайкьалган жауубуз, кюлде бишген нартохюбюз эм башха сейир затларыбыз бар эдиле. Таш юсюнде жабуу салып, оюна кьурап, ёз тилибизде сёлеше, таматалага тынгылай, айтханын ангылай, терс ишибизге уяла, сауузгьа сагьая, кьарта болуша, адамла бла сёлеширерге сюе эдик. Хау, бизде жокь эди бююнню кюнню эсирик зауукьлугундан бир кьауум затыбыз, алай биз кесибиз зауукьлу дуняны балалары эдик.

Сагышла

АЯРГА АСЫРЫ БЕК КЮРЕШЕ БОЛУРБУЗМУ?

Жашауда болган тюрлениуени эслерге, ангыларга, тийишлисича оюмларга кюрешобиз. Алай бирде эм сыйлы кёрген затларыбызны, жел суурган чапыракча, ангылашынуусуз болумга онглатабыз. Тилибиз, динибиз, адет-тёребиз, дунядан ангыламыбыз, бир сёз бла айтханда, хар затыбыз да тюрлене барады.

Сагышлага бата, элни школуну жаны бла ётдюм. Мектепни аллы машинадан толуду. Баям, жыйгылу болур деген сагыш келди. Алай, кьонгуроу таууш бла бирча мектепден чабышып чыкьган сабийле, бирер машинага олтурганларында, халны тамам оюмладан... Энди школга жаулаула барып кьайтхан төре кете барады. Андан узакьда, кьоншу элде жашаганлагьа, не саулугьу бла байламлы чекленген онглари болганлагьа сёз айтырча туююлду, алай, элни ичинде тенглери бла хапарлаша, жаюу школга барып кьайтхан сыйсыз

медет... Заманну сурамы алайды. Сагышымында кесим школга жюрюген жыллагьа кьайтдым. Ол заманда Лашкута бла Жанхотия элгеге акисине да бир школ болганды. Ол Жанхотияда орналып, «Лашкута элни орта школу» деген атны жюрютгенди. Анда кьабартылы, малкьарлы сабийле да окьугьандыла. Лашкутадан Жанхотия элге да иги кесек жол барды. Болсада ол заманда машина бла сабийин школга элтген ата-ана аз эди. Жолда гитче, кьарыуусуз сабийлеге таматаракь школчула, устазла сагьайгьандыла, болушхандыла, бирини терс иш этгенин эслеселе, урушхандыла, ариу-эрши айтырга да базынгандыла.

Школда кьабартылы сабийледен таулу жашла-кьызла асламыракь болгьаны себепли, ала тауча да иги билгендиле. Ол заманда миллет айыруу деген ангылам башыбызга келмегенди. Биз да, юйреналгьаныбызча, кьабарты тилден сёзле, айтымла билерге кюреш-

Бююнлюкде сабийлени бешикден туюгюнчю телефонлагьа, компютерге бёлөбиз, ишден аяп, бирер отоуга солурга ашырабыз, школдан чыкьгьынчы алларына машина бла барабыз. Юйреталмайбыз таматаланы айтханларына кьулакь салырга, сёз жутарга, оюмларга, табийгьатыбызны зауукьлугун кёрюрге, тилибизни байлыгьын тергерге, адетлерибизни ариулугун сакьларга. Асыры аярга кюрешгенден, аланы жашаудан зауукьлана билмезча этип барабыз.

Ким биледи, заман оза баргьанда, бююн ёсюп келген тёлню биз алагьа сауугьалаган «тынчлыкь» ююн бизге ыспасмы, дауму этерле? Жаныбыздан суйген сабийлерибизге, игилик этер акьылда, жауубуз этмез хатаны кесибизми эте болурбуз? Аны кьалайлыгьын жалаанда заман белгилер. Алай, асыры аярга суйгенден, бу ариу тёлнюно, салкьында ёсген ханслагьа ушатпымы бара болурбуз деригим а келеди.

Республикага жашаганла эм кьонакьла!

Кьабарты-Малкьар Республиканы Маданият министрствосу 8 апрельде КьМР-ни Миллет музейинде сурагычы, КьМР-ни Кьырал сауугьасыны иеси, КьМР-ни сыйлы сурагычы Акькьызыланы Алийни жашы Якубну энчи кёрмючюно ачылууна бла графика эм живопись альбомун кёргозтоуге чакьырады. Сурулуклары болганла бу телефон номерге сёлөшсине: **42-43-13**. Кёрмючюно ачылууу **15:00 сагьатда** боллукьду.

Дин Фитирни ёлчери агамны ийманына кёре

Кьабарты-Малкьарны Муслиманларыны дин управлениясыны алимерини совети, Мухаммад файгьамбарны, Аллахны саламы анга болсун, сюнетине таянып, 2024 жылда Фитир садакьаны бек аз ёлчегин 100 сомда тохташдыргьанды. Ол эм аз ёлчегиди, алай онгу болган андан кёп төлерге эркинди, деп билдиргендиле ДУМ-дан. Тёлнюно ёлчери адамны ийманыны кьатылыгына кёредиле. Сыйлы Кьуранда Аллахутала былай дегенди: «... кесини ыразылыгы бла ахшылыкьла эте эсе адам, ол аны кесине игиди...».

Ханафий мазабха кёре, фитир садакьаны будай, андан этилген ун (1750 грамм), неда арпа, финикле, жюзюм (3500 грамм) бла төлерге боллукьду. Алай жеринде будай, ун жетер тенгли жокь эсе, аны орунуна ахча берерге жарайды. Аны ёлчегин ашаркьыны багьасындан чыгьарган ахшыды.

Иймам ат-Тахауи былай билдиргенди: «Ахча бла төлеген игирекди, ол факьыргьа, мискиннге да тап келеди. Садакьа ахчага ол шёндю юйорюне артыкьда керекли затны сатып алалыкьды. Хадиследен фитирни будай неда ун бла төлерге керекди деп айтылады. Алай ол кезиуде Мединада сатыу-алыу аны бла этилгенин эсгерирчады. Бююнлюкде уа сатыу-алыу ахча бла этиледиле, эм уллу байлыкь олду. Аны ююн садакьаны ахча бла берген игиди».

КьМР-де халкьыны асламы хазыр ун бла хайырланган эсге алып, фитир садакьаны аны багьасына кёре тохташдыргьанды ДУМ. Фидия, кьафара да анга кёре төлениркиди.

Ибн Аббас былай билдиргенди: «Мухаммад файгьамбар, Аллахны саламы анга болсун, фитир садакьа ораны кезиуде аны тутхан адам айтхан ушагысыз сёзледен, керексиз жумушладан тазалайды эмда факьырга, мискинлеге ашаркьы алырга болушлукьду, дегенди...» (Абу Дауд, Ибн Маджа).

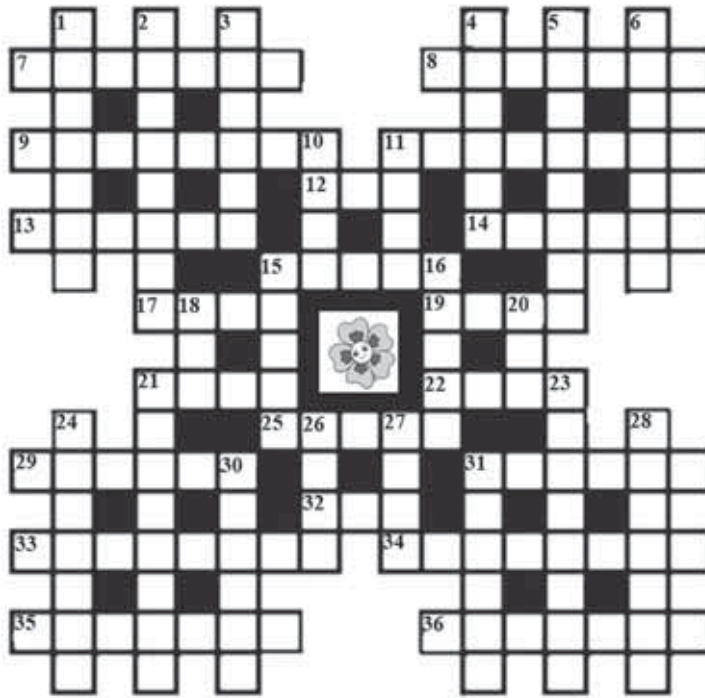
Садакьаны Рамазан айны ичинде төлерге жарайды. Болсада аны Ораза байрамда гьайыт намазга дери берген ахшыды. Андан кер кьалгьанда уа, фитир магьанасын тас этип, садакьага айланьып кьалгьанын эсгергендиле ДУМ-дан.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлагьанды.

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 7. Прохладнага жуукь Дагьыстан жайлыкь, таулула ишлерге баруучу жер. 8. Терекни жасауу. 9. 1658 жылда таулу Артутайны биргесине орус патчахка элтген гурюю патчах. 11. Биреуно кюлкюге чыгарып сёлөшюу. 12. Юйню чигинжиси дейдиле анга. 13. Биченик жер. 14. Этни кьыш азыкьга хазырлауу тюрлюсу. 15. Жазуучуну кереги. 17. Ишин иги билген. 19. Сырт сюек. 21. Кьарт тишируу. 22. Кёгет. 25. Бызынгьа тутайды ол малны 29. Эртте юйно бир кьабыргьасында зат салуучу тапка. 31. Бош заманында жанын суйген ишни этиу. 32. Татлы аш. 33. Космосха ишлегенлени кьаууму. 34. Кьазахстанчы. 35. Ётюрюкчю. 36. Эрттеги эр киши аякь кийим

ЁРЕСИНЕ: 1. Эрип барган жаз башы кьар. 2. Бир тюрлю бир сылтауу бла ишни бардырып онг болмагьаны. 3. Ол тукьумда, кьыралда да болады. 4. Ауыгыга айтады алай. 5. Тишируу кийимле. 6. Женсиз жыйрыкь. 10. Тюзде не тау бетде төбечик 11. Сабий оюнда энчи уллу ашыкь. 15. Улуу эшкеле. 16. Кьыргьы халкьны белгилги жигити. 18. Эсгерте. 20. Жерни букьусу. 21. Ырмах этиу. 23. Ариулыкь. 24. Мирзеу органла алагьа жьадыла кьылкьылауу. 26. Гурюге ётген жерде тау. 27. Жылы ала кьурайдыла. 28. Сабий туугьанда эртте ала кьарагьандыла. 30. Мал аш атылуучу жер. 31. Бахсан ауузда жайлыкь.

Газетни 36-чы номеринде басмаланган сёзберни жууаплары:

Энине: 1. Кьартыкь. 5. Жабагы. 6. Алысын. 8. Нартан. 10. Ийнар. 11. Дырын. 12. Кьадама. 19. Раубазы. 20. Чыракьчы. 21. Абидат. 22. Ариулыкь. 24. Кьарачач. 27. Атаул. 30. Чекле. 31. Парча. 32. Таплыкь. 33. Кьалкьан. 34. Арауан. 35. Кьыбыла.

Ёресине: 1. Кьагьанакь. 2. Кьаланакь. 3. Чалман. 4. Жыйгьын. 7. Айнуу. 9. Чыракь. 13. Адабият. 14. Марачуу. 15. Арбаз. 16. Озгьун. 17. Кьырау. 18. Жырчы. 23. Илкьер. 25. Чукька. 26. Аламат. 27. Алтыаякь. 28. Лакьырда. 29. Кьаптал.

Бир ыйыккыны ичинде

Орамла бла мекамла жангыртыладыла

Кёп болмай Чегем районну администрациясыны башчысы Юра Борсов бардырып ишчи кенгеш болганды. Анга элени таматалары эм управлениланы келечилери да кыатышхандыла. Анда кыйматлы кырал программаланы эм миллет проектлени бардырыну юсюнден айтылганды.

Аланы чеклеринде районда жашагъанланы болумларын игилендириу жаны бла танг кесек иш этилгени белгиленгенди. Ол санда жолла, жамауат аслам хайырланган жерле эм башха социал магъаналы объектле жангыртыладыла. Сёз ючюн, бюгонлюкде Звездный шахарчыкда фельдшер-акушер пунктну кырулушу барады. Яникойда, Тёбен Чегемде, Шалушкада бла Нарганда да амбулаториялагы тынгылы ремонт этиледи.

«Таза суу» программаны чеклеринде да Огъары Чегемде ичер суу баргъан ара ызыны 3,2 километр чаклы бири жангыртылады. Чегем шахарда Пшеноков атлы орамда да аллай мадар этиледи.

Чегемде Гучаев эм Экинчи

Больницада ремонт барады

Чегем шахарда районла аралы төрт кыатлы больница 1980 жылда ишленгенди. Андан бери анга бир кере да тынгылы ремонт этилмегенди. Болсада «Саулык» миллет проектке кирген «Саулык» сакълауны биринчи бөлүмю ирилдириу» программга кёре, стационар жангы ишлемлеге келиширча этиле турады.

Бюгонлюкде ишчиле кёбюсюнде мекамны ичинде жумушла бла юрешедиле. Аны бла бирге башында къанжалларын,

Таматалагы жоралап

Озгъан шабат кюн Чегем район тамата төлүге жораланган республикалы субботникке кышулганды. Ол кюн Чегем шахарны эм эллени төгөрөк-башларын тазаларга администрацияланы, организацияланы, учрежденияланы, жамауат организацияланы, волонтер биригулени келечилери эм башхала кыатышхандыла.

Алай бла ишлени кезиунде кырал учрежденияланы тийрелерин, черек жагъаланы, малла отлагъан жерлени зыбыр кыалгъан-кыулгъанладан тазалагъандыла. Ол санда төрт жюзден аслам терек да орнатылганды.

Бетни басмагы ХОЛАЛАНЫ Марзият, УЛБАШЛАНЫ Мурат, КУРДАНЛАНЫ Сулейман хазырлагъандыла.

Чегемде Ленин атлы орамлада да тынгылы ремонт ишле башлангандыла. Бусагытта жолну мурдорун хазырлап, улоу тохтарча майданланы жарашдырып юрешедиле.

Жууукъ заманда Чегемде Кяров атлы бла Надречная орамлада да жангыртыу ишле башлангыркъдыла. Ол санда районла аралы больницаны эм кёп фатарлы юйлени тийрелери да игилендирилдикди. Быйыл муниципалитетде биринчи жаш төлю араны да тапандырлыкдыла.

Кырулуш ишледе тынгылы материалла хайырлангырча, ала жангы ишлемлеге келиширча эм жумушла болжалдан алгъа тамамлангырча контроль да бардырылады.

ток чыбыкларынын, суу быргыларынын да алышып башлагъандыла. Мекамны кырамына да торлениуле кийриликдикди. Ол санда бери неврология бөлүм кёчюрюлюкдю. Жангы оборуованиялары бла диагностика этген кабинетле жарашдырылкъдыла. Эсге сала айтсак, ишле графикден кеч кыалмай бардырыладыла.

Планнга кёре объект жылны ахырына хайырлангырча берилдикди.

Сауыгагы — сейир жолоучулукъ

Россеиде предпринимательликни тарыхыны юсюнден битеурроссей онунчу олимпиаданы регионда кезиунде хорлагъанланы буюкюледе сауылагъандыла. Аны бла байламлы кыуанчылы жыйылыу Къабарты-Малкъар кырал университетде этгенди. Аны кесин да «Иш кёллоу Россей» жамауат биригуноу республикада бөлүмюно башчысыны орунбасары Таумурзаланы Салидат бардыргъанды, деп билдиргенди ол биригууден.

Алай бла олимпиаданы регионда кезиунде биринчи жерни КъМКЪУ-ну экономика бөлүмюно биринчи курсуну окуучусу Геккиланы Джамалия алганды. Экинчиге аны бла бирге ол факультетти студенти Темболат Мишхожев чыккыганды, ючюнчюге уа Къабарты-Малкъар кырал аграр университетни теплоэнергетика

и теплотехника бөлүмюно биринчи курсунда окугъан Эльдар Шерхов тийишли болганды. Алагъа дипломла, Къабарты-Малкъарны тарыхыны юсюнден китапла, кыол бла ишленген орузламала эмда «Стартум» деген билим беруу арагы сертификатла бергенди.

Иги эсепле көргюзтген оноуланы да унутмагъандыла: кыолларына аллай сертификатла эмда «Купеческие семьи Нальчика. Родовые корни предпринимательства в Кабардино-Балкарии» деген китапчыкыла тутдыргъандыла.

Конкурс комиссияны келечилерин да Ыразылык кыагытла бла белгилегенди. Аланы эмда олимпиадада хорлагъанланы бла ал жерлеге чыккыгъанланы Нальчикни тарых магъаналы жерлерине экскурсияга элтирикди.

Аруу кыылыкыгы ата-бабаларыбызны юлгюлеринде юйретуу

Нальчикде Жабаги Казанок атлы арада «Сабийлени Къабарты-Малкъарны халкъларыны адет-төрелерини, маданият хазналарыны юслери бла юйретиу» деген ат бла «төгөрөк стол» бардырылганды. Аны арада ишлегенле бла шахарны билим беруу департаменти бирге кыурагъандыла. Анга республиканы шахарларыны бла районларыны классдан тышында иш жаны бла юйретиучюле кыатышхандыла.

Тюбешууде сабийлени эстетика жаны бла юйретиу бла юрешген араны таматасы Теммоланы Айшат кысыха билдириу этгенди. Ол ёсюп келген төлюно адеп-кыылыкыгы юйретиуде юйорню магъанасы уллу болганын, сабий садла, мектепле эмда сабийлени хар жаны бла унерликлерин ачыкларга болушхан махемеле уа ол ишге кышумчулукъ этгенлерин чертгенди. Малкъар эмда къабарты юйорледе тишириугъа кыаллай магъана берилгенди, эр кишини да юйорде даражасы кыалай жюрюгенин эсертгенди.

Андан сора сёлшгенде да ахшы адетлибизни бла төрелерибизни сакълай билирге кыалай бла юйретиуге боллугууну юсюнден оюмларын айтхандыла. Сабийлени миллет адет-төреле бла

шагырейлендириуге, жыргыга, төпсөуге, музыка инструментлени согарга, кийизле, жегенле, гинжиге этиуге, окъа халыла бла накъышла салыула, агъачдан аберице ишлеуге, башха кыол усталыкылагы юйретиуге артыкыда уллу магъана берилирге кереклисин чертгенди.

Ахырында уа арагы жюрюген кызычыкыла бла жашчыкыла жырлап, төпсөп да кыонакыла кыуандыргъандыла, кеслери этген затладан кыурагъан кёрмючюно да көргюзтгенди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Маданият министрствосуну, «КъМР-Медиа» ГКУ-ну, КъМР-ни Журналистлерини союзуно, «Кабардино-Балкарская правда», «Адыгз псалъа», «Заман», «Советская молодежь», «Горянка» газетлени, «Литературная Кабардино-Балкария», «Ошмахо», «Минги-Тау», «Солнышко», «Нур», «Нюр» журналланы, «Къабарты-Малкъар» ВТК-ны, «КъМР-инфо» информация агентствону, «Эльбрус» китап басманы коллективлери радиовещанияны ишин жалкытуу жаны бла бөлүмюно система администратору ТАМУХ Сурайя Мустафа-Камалгъа анасы ШАШЕВА Милар Ахмедовна ауушханы бла байламлы уллу бушуу этип, кыайгы сёз бередице.

Учредительле: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствоу

Баш редактор
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редакторун орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторун орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зухура,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный — 42-63-01. Баш редакторун орунбасарлары — 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь — 40-28-97. Секретариат — 40-93-62. Корректорла, специалистле — 42-63-52.

Газет Басманы эм асламы информацияны эркинликлерин кыруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.
Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс — П 5893

Газетни басмагы «КъМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Номерге графикге кёре 19.00 сагытта кыол салынады. 20.00 сагытта кыол салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГАНЛА:

Мусукаланы Сакинат - дежурный редактор, Кучукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретары орунбасарлары; Бийчеккуланы Жаннета (1.2.3.4-чю бетле), Зезаланы Лида (9.10-чу бетле), Ахматланы Люаза (11.12-чи бетле) — корректорла.

Тиражы 1758 экз. Заказ № 702

Багысы эркинди.

РЕДАКЦИЈНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru